

OBSAH

Předmluva	9
---------------------	---

ČÁST OBECNÁ

<i>Zvláštnosti semiologie a patofysiologie dětského věku (Holub V., Lesný I., Kaláb Z., Pítha V., Šancara J.)</i>	<i>13</i>
I. Úvod	13
A. Vymezení pojmů	13
B. Všeobecné principy nervové integrace	16
C. Některé obecné fyziologické a patofyziologické problémy kliniky dětského věku	18
D. Dílčí obecné poznatky	22
II. Neurologické nálezy a neurologické vyšetřování v různých věkových stupních	23
A. Některé obecné poznámky	23
B. Výsledky neurologického vyšetření	24
C. Stručný přehled vývoje podmíněných reflexů dětského věku	32
III. Některé zvláštnosti při neurologickém vyšetřování starších dětí a jejich vztah k semiologii mladších dětí i dospělých	34
Neurologické vyšetření	34
Některé syndromy periferní a míšní	41
Mozková hybná ochrnutí	42
IV. Poruchy fatické a praxické	50
Fyziologický podklad	50
Vývoj vyšší nervové činnosti	50
Vývoj fatických funkcí u dítěte	51
V. Dětská psychopatologie	57
Diagnostická hodnota intelektových výkonů	57
Poruchy chování	60
Některé prototypy psychických alterací u dětských nervových chorob	61
Dětská mozková obrna	65
Neurosy	66
Diferenciální diagnosa některých organických a funkčních projevů	68
VI. Pomocné metody vyšetřovací	69
Metody instrumentální	69
Metody elektrické	70
Metody rentgenové	82
Metody biochemické	90

ČÁST SPECIÁLNÍ

Vývojové defekty a vrozené poruchy nervové soustavy a svalů (Holub V.)	97
I. Poruchy charakterisované hlavně postižením mozkové tkáně	97
1. Arinencefalie. Anencefalie. Kyklopie	97
2. Encefalokela	97

3. Dětská mozková obrna	98
4. Embryopatie způsobené infekcí v graviditě	110
5. Hydrocefalus	111
6. Kongenitální agnosie bolesti	113
7. Esenciální tremor	114
II. Poruchy, charakterisované hlavně postižením lebečních kostí	116
1. Kraniostenosy	116
2. Basilární imprese	117
3. Hypertelorismus	118
4. Crouzonova kraniofaciální dysostosa	119
5. Kleidokraniální dysostosa Marie Saintonova	119
6. Patologická atlantookcipitální synostosa	120
III. Poruchy, charakterisované hlavně postižením mozkových nervů	121
1. Vrozené defekty mozkových nervů	121
2. Möbiův syndrom	122
3. Kongenitální heterochromie duhovky a Hornerův syndrom	123
4. Kongenitální nystagmus	123
5. Adieův syndrom	124
IV. Poruchy, charakterisované hlavně postižením míchy a páteře	125
1. Diplomyelie	125
2. Diastematomyelie	125
3. Hydromyelie	125
4. Heterotopie míchy	126
5. Spina bifida	126
6. Kongenitální kožní sinusy	130
7. Klippelův-Feilův syndrom	131
8. Agenesie křížové kosti a kostrče	131
V. Poruchy, charakterisované hlavně postižením svalové tkáně	133
1. Vrozené svalové defekty	133
2. Vrozená universální svalová hypoplasie Krabbeova	134
3. Kongenitální atonie	135
4. Arthrogryphosis multiplex congenita	136
5. Marfanův syndrom (arachnodaktylie)	137
VI. Obecné závěry	138
<i>Vývojové a růstové poruchy (Vojta V.)</i>	<i>143</i>
1. Mongolismus (Downova choroba)	144
2. Hormon štítné žlázy	149
a) Endemický kretenismus	149
b) Sporadický kretenismus	149
c) Získaný hypotyreoidismus	149
3. Androgenní poruchy	151
4. Růstový hormon hypofysy	151
5. Primordiální trpasličtí	154
6. Lése hypotalamu	154
Lawrencův-Moonův-Biedelův syndrom	154
7. Růstové a vývojové poruchy vysokých integračních etází	155
8. Ovariální ageneze	155
9. Genové mutace	156
<i>Dětská nervová onemocnění metabolická (Lesný I.)</i>	<i>161</i>
I. Neurologické příznaky onemocnění vnitřních orgánů	162
1. Onemocnění endokrinní	162
a) hypertyreoidismus	162
b) hypotyreoidismus	163
c) ostitis fibrosa	163
d) tetanie	163
e) spasmofilie	164
f) hyperinsulinismus, dysinsulinismus	164

2. Neurologické komplikace onemocnění ostatních vnitřních orgánů	165
a) achylie gastrická	165
b) poruchy jaterní	165
c) akutní nefritida	165
d) chronická nefritida - urémie	165
II. Neurologické příznaky patologického přívodu nebo patologického zpracování hlavních živin	166
1. Lipoidosa cholesterolová	166
2. Lipoidosa fosfatidová	166
3. Lipoidosa cerebrosidová	166
4. Horečka	167
5. Alergické reakce. Reakce po napadení členovci	167
6. Cerebrální defektivita spojená s vylučováním kyseliny pyrohroznové	168
7. Endokraniosy. Osteoporosy	168
8. Vitaminové karence	169
III. Obecné závěry	170

Infekční, infekčně toxická a některá vzácná onemocnění nervové soustavy (Brachfeld K., Hanzal F., Lesný I., Svatý J.) 173

I. Neuroinfekce	173
Klasifikace neuroinfekcí a všeobecné diagnostické zásady	173
1. Syndrom serosní meningitis	174
2. Lymfocytární choriomeningitis	176
3. Infekční mononukleóza a její neurologické komplikace	177
4. Poliomyelitis anterior acuta	178
5. Infekce viry skupiny C (Coxsackie)	185
6. Lyssa	188
7. Československá klíšťová encefalitis	191
8. Encephalitis epidemica lethargica	195
9. Akutní herpetická encefalitis	198
10. Chorioncefalitis, dětská psychosensorická encefalitis	199
11. Subakutní encefalitis	200
12. Komatozní encefalitis	202
13. Ohraničená (fokální) encefalitis	202
II. Toxiinfekční onemocnění nervová	204
1. Toxiinfekční encefalomyelitis	205
a) parainfekční encefalitidy	205
b) parainfekční encefalitidy u exantematických onemocnění	206
c) toxiinfekční encefalitis onemocnění nikoli exantematických	208
d) toxiinfekční bakteriální afekce centrální nervové soustavy	212
tetanus	212
botulismus	214
2. Toxiinfekční polyneuritis	214
a) polyradiculoneuritis	215
b) onemocnění zachvacující pouze periferní nerv, polyneuritis	216
akrodynie	217
c) léčení polyneuritis	217
III. Bakteriální onemocnění ústředního nervstva	219
1. Bakterie a antibiotika	219
2. Hnisavé meningitidy	221
a) meningitis meningokoková	221
b) meningitis pneumokoková	224
c) meningitis influencová	224
d) meningitis stafylokoková	224
e) meningitis streptokoková	225
3. Arachnoiditis	225
4. Cerebrální ependymitis	226
5. Mozkový absces (hlíza)	226

6. Lokalisovaná nehnisavá encefalitis provázející otitidy	227
7. Septická trombosa durálních sinů	228
8. Subdurální absces (empyém)	228
9. Subdurální efuse	229
10. Akutní labyrintitis	229
11. Osteomyelitis hrotu pyramid	230
12. Osteomyelitis kalvy	230
13. Myelitis a absces míchy	230
14. Epidurální absces	231
IV. Specifické záněty mozkové. Tuberkuloza a lues	232
A. Tuberkuloza nervové soustavy a jejích obalů	232
1. tuberkulosní meningitis	232
2. tuberkulom centrální nervové soustavy	235
3. tuberkuloza páteře (malum Pottii)	236
B. Příjice nervové soustavy	237
1. arachnoidální zánětlivé konglutinace, „arachnoiditis luetica“	238
2. cévní luetické příhody	238
3. juvenilní progresivní paralýsa	238
4. juvenilní tabes dorsalis	239
V. Vzácná onemocnění nervové soustavy	242
1. Benigní granulomatosa	242
2. Aktinomykosa	243
3. Moniliasis	243
4. Cryptococcosis (Torulosis)	244
5. Coccidioidomycosis	244
6. Toxoplasmosa	245
7. Amoebiasis	246
8. Onemocnění nervové soustavy způsobené parazitárními červy	247
a) trichinosis	247
b) cysticercus	248
c) echinococcus	249
VI. Toxická exogenní onemocnění nervové soustavy (Svatý J.)	250
1. Otravy anorganickými jedy	251
2. Organické jedy posilující nervovou soustavu	253
VII. Obecné závěry	256

Dětská degenerativní (regresivní) nervová onemocnění (Lesný I.) 268

I. Degenerace převážně bílé hmoty	270
1. Friedreichova ataxie	270
2. Pierre-Marieova cerebelární ataxie	272
3. Degenerace cerebelárně-mesencefalické	272
4. Bulbární a kmenové degenerace	273
5. Progresivní spastická paraplegie (Strümpel-Lorraine)	273
6. Amyotrofická laterální sklerosa	273
7. Amyotrofie: neurální amyotrofie	273
spinální dětská degenerace (amyotrofie)	274
hypertrofická intersticiální degenerace	275
periferních nervů	275
II. Degenerativní poškození převážně tzv. extrapyramidového systému	276
1. Pigmentová degenerace mimokorové šedi	276
2. Degenerace drah extrapyramidových	276
3. Lordotická dysbasie	276
4. Juvenilní paralysis agitans	277
5. Degenerace postihující převážně nucleus dentatus	277
Unverrichtova myoklonie	277
Dyssyergia cerebellaris myoclonica	277
6. Degenerativní chorea	278
7. Parkinsonova nemoc	278
8. Hepatolentikulární degenerace	278

III. Cerebroretinální degenerace	280
1. Forma raně infantilní	280
2. Pozdní infantilní forma (mozečková)	280
3. Juvenilní forma cerebroretinální degenerace	281
4. Pozdní juvenilní forma	281
IV. Léčba degenerativních nemocí nervových (skupiny I–III)	282
V. Degenerativní onemocnění, která tvoří přechod k nádorovému bujení	284
1. Syringomyelie	284
2. Tuhrosní sklerosa (epiloia)	285
VI. Obecné závěry	286
<i>Dětská onemocnění demyelinisující (Lesný I.)</i>	<i>287</i>
I. Difusní demyelinisující stavy	289
a) Difusní demyelinisující onemocnění (Schilder-Foix)	289
b) Koncentrický typ (Baló)	290
c) Krabbeův a Scholzův demyelinisující typ	290
d) Dětská kavitární demyelinisace	290
II. Roztroušené demyelinisující stavy	292
a) Roztroušená dětská demyelinisace (typ Pelizaeus-Merzbacher)	292
b) Neuromyelitis optica (Devic)	292
c) Roztroušená sklerosa mozkomíšní	293
d) Sklerotizující (inkluzní) leukoencefalitis (Van Bogaert)	294
III. Léčení dětských demyelinisací	295
IV. Obecné závěry	295
<i>Dětská onemocnění svalová (Lesný I.)</i>	<i>296</i>
I. Onemocnění vlastní svalové tkáně	296
1. Myositis	296
2. Myopatie	298
II. Onemocnění, u nichž sídlem poruchy je myoneurální ploténka	302
1. Myotonie	302
2. Myastenie	304
III. Metabolická onemocnění v úzké souvislosti se svalovým systémem	306
Familiární periodická obrna	306
IV. Vrozená svalová onemocnění	307
V. Obecné závěry	307
<i>Záchvatová křečová a jím příbuzná onemocnění (Pítha V., Polák O.)</i>	<i>309</i>
I. Epilepsie	310
1. Křeče novorozenecké a kojenecké	313
2. Křeče dětí do 3 let věku	315
a) bleskové a salaamové křeče	318
b) febrilní křeče	320
c) afektivní respirační křeče	321
3. Epilepsie od 3 let věku výše	322
a) epilepsie grand mal	322
b) fokální epilepsie	327
c) epilepsie petit mal	330
d) myoklonická epilepsie (primární)	336
e) progresivní heredodegenerativní myoklonická epilepsie (Unverricht-Lundborg)	336
f) psychomotorická epilepsie	337
g) reflexní epilepsie	342
somestetická	342
interoceptivní	342
sensorická (telereceptorická)	343
h) abdominální epilepsie	343
i) noční děs (pavor nocturnus)	345

j) somnambulismus	346
k) kefelea jako epileptický ekvivalent	347
l) enuresis nocturna	347
4. Léčba a životospráva při epilepsii	347
Predpoklady neurochirurgické léčby dětské epilepsie	349
II. Migréna	351
Klinické typy migrény	352
Histaminová bolest hlavy	355
III. Narkolepsie a kataplexie	356
IV. Ménièrův syndrom	357
V. Tetanie	358
VI. Obecné závěry	360
 <i>Poruchy nervové soustavy při chorobách krevních, při chorobách oběhové soustavy a při cévních lésích jiného původu (Brachfeld K., Fišarová M., Pišha V.)</i>	
I. Koagulopatie	367
1. Hemofilie	368
2. Idiopatická trombopenická purpura	370
3. Krvácivá choroba novorozenců	370
II. Angiopatie	372
1. Anafylaktoidní purpura	372
2. Primární akutní hemoragická encefalitis	372
3. Cerebrální krvácení a malacie v průběhu akutních infekčních nemocí	373
4. Akutní infantilní hemiplegie	374
5. Maligní hypertense	375
6. Periarteritis nodosa	375
7. Lupus erythematosus disseminatus	376
III. Trombopatie	377
1. Polycythaemia rubra vera, polyglobulia	377
2. Dehydratace a šok	378
3. Trombosa durálních sinusů marantického typu	380
4. Mozkové lése komplikující onemocnění kardiovaskulárního systému	381
IV. Vniknutí různých látek do oběhu krevního	383
1. Tuková embolie	383
2. Vzduchová embolie	383
V. Malformace mozkových a míšních cév	384
1. Některé novější patogenetické názory na vlastní cévy mozkové a jejich vztah k dětské patologii	384
porencefalie	385
hydranencefalie	385
2. Aneurysmata sakulární	385
3. Arteriovenosní malformace	386
4. Anomální rozšíření mozkových cév	388
5. Vaskulární malformace míšní	390
VI. Hlavní cévní mozkové syndromy	391
1. Mozková krvácení	391
a) klinický obraz nitrolebního krvácení u novorozenců	391
b) krvácení kojenecké	394
c) krvácení dětí batolivého věku a od 3 do 10 let	394
2. Klinický obraz mozkových trombos a hypoxií	395
3. Mozkové embolie	397
4. Chronická residua akutních cévních poruch	398
VII. Obecné závěry	399
 <i>Nádory dětského věku (Ledinský G., Pišha V.)</i>	
I. Mozkové nádory	402
1. Úvod	402
a) některé obecné diagnostické znaky dětských mozkových nádorů	408

b) lokalizační příznaky	412
c) grafická vyšetření	412
2. Infratentoriální nádory (nádory zadní jámy mozkové)	416
a) meduloblastom	416
b) astrocytom	418
c) hemangioblastom	418
d) ependymom	419
e) gliomy kmene mozkového	419
3. Supratentoriální nádory	422
a) gliomy cerebrálních hemisfér	422
b) kraniofaryngeom	423
c) pinealomy	425
d) nádory plexus chorioideus	425
e) komorové kolooidní cysty	425
f) cavum septi pellucidi	426
4. Meningeální nádory	426
a) meningeom	426
b) meningeální fibrosarkom	426
c) leptomeningeální sarkom	428
d) melanom	428
5. Nádory vrozené	428
dermoidní a epidermoidní cysty	428
6. Nádory kostní a okolí	428
a) osteom	429
b) sarkomy kostí lebních	429
c) fibrosní dysplazie	429
d) eosinofilní granulom	429
II. Nádory očníce a nosohltanu	430
a) nádory očníce	430
b) nosní a faryngeální nádory	430
III. Nenádorové pochody provázené nitrolební hypertensí	432
a) hlíza mozková a její neurologicko-neurochirurgický aspekt	432
b) subdurální krvácení a subdurální serosní kolekce z hlediska neurochirurgického	434
IV. Nádory míšní	435
1. Dermoidní cysty a teratomy	435
2. Extradurální nádory	435
3. Intramedulární nádory - gliomy	436
4. Sekundární míšní nádory	436
V. Obecné závěry	438
<i>Úrazy nervové soustavy (Holub V.)</i>	<i>442</i>
I. Úvod	442
II. Úrazy lebky a mozku	443
1. Otřes mozku - commotio cerebri	443
2. Zhmoždění mozku - contusio cerebri	446
3. Otevřená poranění mozková	449
4. Epidurální krvácení	449
5. Akutní subdurální hematom	450
6. Chronický subdurální hematom	451
7. Chronický subdurální hematom malých dětí	452
8. Subarachnoidální úrazové krvácení	452
9. Krvácení do mozkových komor	452
10. Pneumokranium	453
11. Likvorea	453
III. Úrazy míchy	454
1. Porodní úrazy míšní	454
2. Postnatální míšní poranění	454
IV. Poranění periferních nervů	457

1. Porodní poranění periferních nervů	457
2. Postnatální poranění periferních nervů	458
V. Úrazy nervové soustavy elektrickým proudem	459
VI. Obecné závěry	461

<i>Vegetativní nervový systém a jeho poruchy (Benko J., Brachfeld K., Pitha V.)</i>	<i>466</i>
---	------------

I. Úvod	466
1. Poruchy vegetativního systému u dětí	466
2. Vyšetřování vegetativního systému u dětí	467
II. Vegetativní syndromy s prevahou kardiovaskulárních a vazomotorických poruch	469
1. Akrovasální syndrom	469
2. Erythrocyanosis crurum puellarum	469
3. Juvenilní hypertenze	469
4. Ortostatická hypotenze	470
5. Ortostatická albuminurie	470
6. Synkopální reakce	470
7. Syndrom karotického sinu	470
8. Poruchy srdečního rytmu v dětském věku	470
9. Vazomotorická cefalea a migréna	471
10. Vegetativní reflexní syndrom	474
11. Volkmanova kontraktura	474
12. Kausalgie	474
13. Angioneuróza s angiospazmy	474
III. Vegetativní syndromy s prevahou poruch motility hladkého svalstva	475
1. Aerofágie	475
2. Habituelní zvracení	475
3. Chalázie kardié	475
4. Achalázie kardié - kardiospasmus	475
5. Ruminatio	475
6. Neuromuskulární dysfunkce	475
7. Idiopatické megakolon	476
8. Achalasia m. sphincter ani interni	476
9. Hypertrofia pyloru	476
10. Spastická obštipácia	476
11. Laryngospasmus	477
12. Asthma bronchiale	477
IV. Vegetativní syndromy neuroendokrinné	478
1. Diabetes insipidus neurogenes	478
2. Předčasné pohlavní dozrávání	478
3. Obezita	478
4. Dystrofia adiposogenitalis typu Lawrence-Moon-Biedel	478
5. Hypoparathyreoidismus	478
V. Vegetativní syndromy s prevahou poruch sekrece žláz slizných, potných a útrobných	479
1. Sialózy	479
2. Mucoviscidosis - mukoviskóza	479
3. Hyalinné membrány	479
4. Anhydrosis	479
VI. Vegetativní syndromy s prevahou trofických změn	480
1. Trofické poruchy při centrálních poškozeních	480
2. Trofické poruchy při periférnych poškozeních	481
3. Akrodynia	483
4. Lipodystrofia	484
5. Hemiatrofia tváře s progresiou	484
6. Hypertrofie svalstva	484
VII. Vegetativní syndromy v sprievode rôznych chorobných stavov	486
1. Bernardov-Hornerov syndrom	486
2. Ulkusová choroba	486

3. Vegetatívna symptomatológia u epilepsie	487
4. Vegetatívne príznaky u afektívne respiračné krče	489
5. Reflexné afektívne krče	490
6. Poruchy dýchania	490
VIII. Poruchy termoregulácie	491
1. Hypertermia konštitucionálna	491
2. Pohybová hypertermia	491
3. Hypertermia pri strate tekutín a solí	491
4. Hypertermia cerebrálna	491
5. Postinfekčná hypertermia	491
6. Bledá hypertermia	491
IX. Obecné závery	493
<i>Vývojová diagnostika v detskej neurologii (Lesný I.)</i>	<i>501</i>
Úvod	503
Fylogeneza centrální nervové soustavy	504
Ontogeneza centrální nervové soustavy u člověka	514
A. Rhombencephalon	516
B. Mesencephalon	517
C. Prosencephalon	517
Funkční vývoj nervové soustavy u člověka	520
Vývojová symptomatologie	533
1. Hypotonie	534
2. Příznaky mozečkové	538
3. Ostatní vývojové syndromy	543
Vývojová nosologie centrální nervové soustavy	545
1. Nemoci vrozené a perinatálního původu	545
2. Nervové nemoci raně získané	551
Závěry	556
Doslov	557
<i>Seznam hlavních literárních pramenů</i>	<i>558</i>
<i>Rejstřík jmenný</i>	<i>560</i>
<i>Rejstřík věcný</i>	<i>564</i>